

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В ПЕРШЕ ДЕСЯТИЛІТТЯ СВОЄЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

З початку формування незалежної України основним та важливим завданням було створення економічно-розвиненої, соціально-міцної та політично-стабільної держави. Після розпаду Радянського Союзу для молоді української держави постало актуальне питання подальшої розбудови сучасної європейської держави. Зосередившись на формуванні основних шляхів розвитку ринкової економіки, пошуки стратегій реформування, українські урядовці, нажаль, не звертали достатньої уваги на вирішення соціальних питань. На початку 90-х років населення згодилося заради перетворень поступитися своїми соціальними благами. Але згодом, стало зрозуміло, що визначені урядом стратегічні напрями економічного розвитку України не враховують соціальну складову. Більшість українського населення почала стрімко зuboжити, погіршився стан здоров'я нації, збільшувалась кількість безробітних, тому зростає соціальне напруження, обурення політикою реформ.

Українці знову забажали стійкої соціальної захищеності, справедливості та рівноправності. В таких умовах процес глобального реформування економіки потребував переосмислення у бік формування стратегічних засад соціальної політики, які тісно пов'язані з економічним зростанням держави. Покращення соціального забезпечення та захисту населення є актуальним напрямком в умовах сьогодення. В Основному Законі України – в Конституції – наголошено, що Україна є демократичною, соціальною, правовою державою. Але протягом своєї незалежності важливість вирішення соціальних питань недооцінюється. Тому дослідження концепцій соціальної політики в перехідний період має практичне значення та сприяє реальному забезпеченню громадян України демократичними правами та свободами. Крім того, слід зауважити, що реформування економіки необхідно здійснювати з урахуванням стану та динаміки соціальних процесів. Розбудова ринкової економіки з одного боку, сприяє розвитку творчого новаторського потенціалу, але, з іншого, створює умови для виникнення соціальної нерівності. Пом'якшити ці негативні наслідки ринкової економіки може тільки впевнена соціальна політика держави. Однак всі намагання перших Президентів та їх урядів не змогли покращити соціальну політику, що призвело до скорочення чисельності населення, збільшення безробіття, особливо серед молоді та осіб найактивнішого працездатного віку. За даними Міжнародної організації праці тільки у 1996 р. рівень безробіття в Україні становив 7,6% населення віком від 15 до 70 років, що в 1,4 рази більше, ніж у попередньому 1995 році та збільшився до 11,6% – у 1999 році.

Негативними наслідками безробіття було зниження купівельної спроможності, зменшення заощаджень, падіння трудової активності населення, скорочення його природного приросту, збільшення захворюваності. В 90-х роках смертність перевищувала народжуваність, що призвело до зменшення чисельності населення України з 51,8 млн осіб до 49,9 млн. Крім того, така соціальна незахищеність українського населення призвела до міграції близько 131,1 тис осіб [1, с. 79]. Таким чином, в першій половині 90-х років ХХ ст. в державі не було визначено основні напрями соціального та економічного розвитку України. Тому необхідно було переглянути сутність пріоритетів державної політики.

Протягом другої половини 90-х років Президентом було прийнято Указ «Про основні напрями соціальної політики на 1997–2000 рр.» та затверджено «Стратегію інтеграції України до Європейського Союзу». Ці документи визначали основні напрями соціальної політики, які були спрямовані на відчутне поліпшення матеріального добробуту, забезпечення зайнятості населення, гарантування основних конституційних прав та свобод, реформування системи страхування та адаптацію українського законодавства й стандартів її соціальної політики до європейських. Однак спад виробництва гальмував будь які зрушення в соціальній сфері. Так, наприклад, у 1900–1999 рр. реальні грошові доходи українського населення зменшилися у 4,4 рази, а реальна пенсія – у 6,5 разів. Суспільство поділилося на дві протилежні за рівнем доходів групи. Де перша – це частина населення з високими прибутками, яка складала 10–12% від загальної чисельності українського населення [1, с. 80]. Друга, протилежна, частина населення (приблизно 80%) мала вкрай низькі доходи, жила на межі, або за межею бідності.

Таким чином, політика України в перше десятиліття незалежності характеризується фрагментарністю та непослідовністю економічних перетворень, відсутністю розуміння важливості соціальних питань. Нажаль, така безсистемна реформаторська політика планувалася та проводилася без наукового обґрунтування соціальних аспектів.

Список літератури

1. Лопушняк Г. Стратегія соціальної політики України в контексті проведення економічних реформ / Г. Лопушняк // Демократичне врядування : науковий вісник. – 2011. – Вип. 8. – С. 76–89.